

Leder

Kirken og mennesker på flukt

Ikke siden andre verdenskrig har flere mennesker vært på flukt. De fleste av dem blir værende i nærområdene, i land med til dels svært begrensede ressurser. Men noen kommer også hit – til Europa, til Norge.

Mennesker på flukt angår kirken. For det første blir kirken lokalt utfordret til å samarbeide med andre krefter av god vilje om å finne gode måter å møte de nyankomne på. Med sin kunnskap om troens betydning i krisesituasjoner og sitt nettverk av motiverte medlemmer har kirken mye å bidra med på dette feltet. Samtidig er det nødvendig at kirkens innsats på flyktningfeltet ledsages av et (selv)kritisk blikk som spør om diakonale verdier som gjensidighet, medbestemmelse og myndiggjøring blir ivaretatt.

Flyktningssituasjonen utfordrer videre kirken til å finne sin stemme i den flyktningpolitiske samtalen. I flere runder har kirkelederes engasjement for flyktingenes kår ført til opphetede diskusjoner om kirkens deltagelse i det politiske ordskiftet. Selv om det synes å være bred enighet i kirken om at det fra tid til annen er nødvendig å uttale seg i spørsmål av politisk karakter, er det en viss uenighet om *hvordan* dette bør skje. Der noen vil gå langt i å gi konkrete innspill i politiske debatter, mener andre kirken bør holde seg til mer prinsipielle overveielser.

Mennesker på flukt utfordrer for det tredje kirken til å gå en runde med egen teologi. Flyktingene har erfaringer kirken trenger å ta inn over seg for å forkynne et troverdig evangelium. Spørsmålet er bare hvordan dette best kan skje. Kanskje trengs det et diakoni- og teologifaglig arbeid som gjør nettopp flukterfaringene til utgangspunkt for en kritisk refleksjon over kirkens praksis?

I den første artikkelen i dette nummeret av TPT argumenterer Sturla Stålsett for at nettopp

migrasjonserfaringen blir gjort til et eget teologisk sted. Han gir tre grunner for dette. 1) Erfaringer av å være på flukt gir hermeneutiske ressurser i tolkning av kirkens normative tekster, siden disse i stor grad er formet av slike erfaringer. 2) Ved å gjøre migrasjonserfaringen til et teologisk sted har kirken mulighet til å anerkjenne flyktingenes egen religiøsitet – som en motvekt til den sekulariserende skepsis de blir møtt med. 3) Dette er nødvendig for at kirkens diakonale migrasjonsarbeid skal kunne orienteres og korrigeres ut fra migrasjonserfaringen selv.

I den neste artikkelen diskuterer Stephanie Dietrich hvordan bistandsprosjektet "Use Your Talents" (UYT) leverer relevante perspektiver også for en norsk kontekst. Utgangspunktet i UYT er at alle mennesker har evner og muligheter som venter på å utfolde seg, om det gis anledning til det. I møte med mennesker på flukt er det derfor viktig å verdsette og synliggjøre disse ressursene, og bidra til at de blir tatt i bruk. I dette arbeidet har en i norsk kontekst mye å lære av den kunnskaps- og erfaringsutvekslingen som skjer mellom kirker i sør.

Annette Leis-Peters skriver om hva hjemmesidene til Svenska Kyrkan og Den evangeliske kirke i Tyskland forteller om hvordan de to kirkene forholder seg til den økte flyktningstrømmen. Med utgangspunkt i en debatt om hvorvidt aktører i sivilsamfunnet har gått fra å være kritiske stemmer ("røst") til å bli tjenesteytere, argumenter hun for at kirkene ønsker å framstå som begge deler. På den ene siden viser hjemmesidene at kirkene tar sin rolle som stemme i offentligheten på alvor. Samtidig viser henvisningene til kirkens lokale flyktningarbeid at rollen som tjenesteyter også anses som viktig.

Spørsmålet om hvordan kirken skal forholde seg til asylsøkere som ønsker å konvertere til

kristendommen, har lenge vært en problemstilling kirkelig tilsatte må forholde seg til. Hans Morten Haugen ser i sin artikkel nærmere på hva som avgjør om en person som anfører konvertering som grunn får medhold i retten på sin anke på asylavslag. Gjennomgangen av kjennelser fra rettsvesenet viser at presters og eventuelt andres bekreftelse på klagernes troshistorier, har lite å si for utfallet. Generell troverdighet og tidspunktet for både konvertering og dåp spiller en større rolle. Haugen viser også at nyere dommer fra Menneskerettsdomstolen og EU-domstolen utfordrer norsk asylpraksis på dette området.

I aktuelt-delen av nummeret reflekterer tidligere biskop Tor B. Jørgensen over kirkens rolle i den pågående flyktningpolitiske samtalen. Med utgangspunkt i den diskusjonen som utspant seg i sentrale medier høsten 2015 og våren 2016, spør Jørgensen om en bred folkekirke også kan være en tydelig politisk aktør. Han svarer selv ja på dette spørsmålet. Samtidig peker han på at et slikt ja stiller prester og andre forkynnere overfor vanskelige dilemmaer på prekestolen, dilemmaer det krever godt pastoralt skjønn å håndtere.

Kari Korslien skriver i den neste artikkelen om betydningen av å fremme felles møteplasser for å skape tillit og tilhørighet i mangfoldige lokalsamfunn. Med utgangspunkt i det som har skjedd i "Forum for dialog og samarbeid" i bydel Søndre Nordstrand, Oslo, reflekterer hun over hvordan møteplasser som dette kan bidra til gode og trygge lokalsamfunn. Korslien er oppatt av både politiets og tros- og livssynsorganisasjoners rolle i det lokale samarbeids- og dialogarbeidet.

Inge Westly har intervjuet Aud Valborg Tønnesen og Kjetil Fretheim om hvordan kirken bør forholde seg til politiske spørsmål. Begge har jobbet inngående med forholdet mellom religion og politikk. I intervjuet reflekterer de over

hva som bør være kirkens rolle i samfunnsdebatten. På den ene siden understreker de begge, om enn på litt ulike måter, at det fra tid til annen er både riktig og viktig at kirken på ulike nivåer tar ordet i den pågående politiske samtalen. Samtidig peker de begge på noen av de utfordringene dette stiller kirken overfor.

I tillegg til disse bidragene, trykker vi to artikler som ikke forholder seg til flyktningetematikken. Robert Lilleåsen spør i sin artikkel om hvordan endringer i Den norske kirke påvirker selvforståelsen i bedehusbevegelsen. Han argumenterer for at det skjer en likedanning i det norske kirkelandskapet, som innebærer at den såkalte ellipsestrukturen er i oppløsning. Sammen med andre endringsprosesser fører dette til at et nytt norsk kirkelandskap er i ferd med å ta form, preget av at forbindelseslinjene mellom kirkeorganisasjonene går på kryss og tvers.

I den siste artikkelen ser tidligere biskop Finn Wagle nærmere på prosessen som førte fram til signingsgudstjenesten i 1991. Han går også inn på den kritikken som ble rettet mot signingen i forbindelse med signingsjubileet i 2016. Han reflekterer også over at tilbakemeldinger gitt i etterkant av signingsgudstjenesten tyder på at gudstjenesten klarte å kombinere enkelhet med dybde, og klarhet med mysterium.

Til slutt: Dette nummeret av TPT er et resultat av det forsknings- og fagutviklingssamarbeidet som foregår mellom VID vitenskapelige høyskole og Det teologiske menighetsfakultet i forbindelse med at de to institusjonene samarbeider om en mastergrad i diakoni. Redaksjonen vil takke de faglig tilsatte tilknyttet studieprogrammet for å ha bidratt med stoff, og for å ha kommet med kritiske og konstruktive innspill i arbeidet med nummeret.

TRON FAGERMOEN
FØRSTELEKTOR I PRAKTISK TEOLOG, MF
tron.fagermoen@mf.no